

TURUN YLIOPISTON SUOMALAISEN
JA YLEISEN KIELITIETEEN LAITOKSEN PIENTÖITÄ

MISCELLANY OF THE DEPARTMENT OF FINNISH AND
GENERAL LINGUISTICS OF THE
UNIVERSITY OF TURKU

□ SYKLI 3 □

FRED KARLSSON

SUOMEN KIELEN TULEVAISUUS

ENGLISH SUMMARY:
THE FUTURE OF THE FINNISH LANGUAGE

ERIPAINOS
SANANJALKA 17, 1975
OFFPRINT

Suomen kielen tulevaisuus¹

1. Kehityksen kiihtyvyys

Amerikkalainen lehtimies Alvin Toffler on kirjassaan Hätkähdyttävä tulevaisuus osoittanut, miten kehitys inhimillisen kulttuurin ja toiminnan kaikilla aloilla etenee jatkuvasti kiihtyvää vauhtia. Jakakaamme karkeasti ihmisen olemassaolon viimeiset 50 000 vuotta noin 60 vuotta pitkiin sukupolviin: tällöin polvia on ollut 800. Näistä ihminen on viettänyt 650 luolissa. Vain viimeisten 70 polven aikana kirjoituskommunikaatio polvesta toiseen on ollut mahdollista, ja kirjojen painaminen kävi mahdolliseksi vasta kuusi polvea sitten. Koska me ensisijaisesti hahmotamme ulkomaailmaa äidinkielemme avulla, on selvää, että ulkomaailman nopeutuva muuttuminen edellyttää kielen vastaavaa muuttumista sikäli kuin ihminen, niin kuin sanonta kuuluu, "pystyy seuraamaan kehitystä".

Kielen kiihtynyt muuttuminen ilmenee näkyvimmin sanaston kasvuna; rakenteellisesta muuttumisesta pari sanaa tuonempana. Viime vuosien käsite- ja sanatulokkaita ovat vaikkapa *biosidi*, *eskapismi*, *eskaloida*, *laser*, *proliferaatio*, *teknokraatti* ja *trendi*. Yhä laaja-alaisemman joukko- viestintäteknologian välittämänä uudet kulttuuri- ja slangisanat leviävät nopeasti koko kielialueen yli, vaikka ne monasti jäävätkin ymmärtämättä. Niinpä nuoriso oppi tuntemaan slangiverbin *jytää* melkein hetkessä. Sanaston kasvu on niin laajamittaista, että Aleksis Kivi tuskin enää tulisi kielellisesti toimeen nyky-yhteiskunnassa.

Tuntuu ilmeiseltä, että tiedon jatkuva lisääntyminen, elämänehtojen ja -arvojen alituinen vaihtuminen sekä kulutusyhteiskunnan yhä uusien tuotteiden käyttöön saattaminen tulee enenevässä määrin kasvattamaan kielen (kaikkien kielten) sanastoa, jonka hallinta siksi käy entistä vaikeammaksi.

¹ Tämä kirjoitus on täydennetty versio esitelmästä, jonka pidin Äidinkielen Opettajain Liiton Helsingissä järjestämällä "Kansallisen kulttuurin päivillä" 11. 1. 1975. Haluan kiittää Auli Hakulista, Osmo Ikolaa, Leena Kytömäkeä, Raija Ruusuvoorta ja Valma Yli-Vakkuria hyödyllisistä huomautuksista.

Mutta tämä ongelma ei tietenkään ole puhtaasti kielellinen. Perimmäiseen on kysymys teknologisen ja muun kehityksen riistäytymisestä ihmisyksilön ulottumattomiin.

2. Maailmankielten paine

Tärkeimpiä seurauksia kansainvälisen joukkoviestinnän tehostumisesta on ollut eräänlaisen anglosaksisvaikutteisen yhtenäiskulttuurin syntyminen länsimaihin, Suomi mukaan luettuna. Pienet alkuperäiskulttuurit ovat vaarassa yhtenäistyä tämän mukaisiksi. Tämä kulttuurimuoto välittyy nimenomaan englannin kielellä, josta on tullut tärkein kansainvälinen apukieli – eräänlainen maailmanlaajuinen lingua franca – huolimatta esim. esperantistien pyrkimyksistä. Englanti on tieteellisen kirjallisuuden, urheilun, automaation ja tietokonetekniikan, ilmailun ja kansainvälisen avun ensisijainen välittymismuoto (vrt. Quirk et al. 1972, s. 3–6).

Tiedämme, miten laajamittaista tämän anglosaksisen yhtenäiskulttuurin omaksuminen Suomeen ja suomen kieleen on ollut, jos ajatellaan yksittäisiä käsitteitä ja niitä ilmaisevia sanoja. Mutta itse asiassa englanti on jo ulottanut vaikutuksensa kokonaisiin viestintätyyppeihin. Niinpä ihmisen ja koneen välinen kommunikaatio tietokonealalla on meilläkin usein kauttaaltaan englanninkielistä ja niin on myös ammattimaisen lentoliikenteen ohjailu. Finnairin toimihenkilöt saattavat keskenään käyttää englannin kieltä jopa varattaessa paikkoja kotimaan lennoille. Kun kansainvälinen standardisoituminen yhä laajenee, ei tämän tendenssin voimistumisen pitäisi yllättää.

Jos tavoitteisiimme kuuluu kansainvälisessä kehityksessä mukana pysyminen, hyvä vieraiden kielten taito käy entistä tarpeellisemmaksi. Tämä koskee ensisijaisesti englantia ja meillä pitkään laiminlyötyä venäjää, mutta myös muita kieliä. Muuten emme pääse osallisiksi alituisesti kasvavasta informaatiosta. Erik Allardt on äskettäin huomauttanut (Suomen Kuvalehti 1/1975), että Veijo Meri olisi maailmankuulu, jos hän olisi kirjoittanut vaikkapa ranskaksi. Vastaava pätee myös tieteelliseen kirjallisuuteen. Monet arvokkaat tutkimukset etenkin humanistisilla aloilla ovat tavallaan jääneet kansainväliseen pimentoon, koska ne on julkaistu suomen kielellä. Jos haluamme välittää tutkimus- ja muut tuloksemme laajemmallekin yleisölle, meidän on pakko yhä suuremmissa määrin käyttää kansainvälisiä kieliä. Näinhän asian laita jo on esim. lääketieteessä ja luonnontieteissä.

rentoutumisvaihetta aiemman onnistuneen vakiintumisensa jälkeen. Kuten Terho Itkonen (1972, s. 379–380) on huomauttanut, suomalaiset ovat tavallaan kaksikielisiä hallitessaan molemmat yleiskielen rekisterit (virallisen ja vapaan).

Yllä olen kosketellut puhutun yleiskielen rekistereitä. Mutta itse asiassa samantyyppinen eriytyminen on jo havaittavissa kirjakielessäkin. Useat nuoret kaunokirjailijat ovat ryhtyneet käyttämään epävirallisen puhutun yleiskielen influoimaa kirjakieltä muissakin kerronnan lajeissa kuin suorassa esityksessä ja dialogissa. Tämä asiain tila on antanut Veijo Merelle aihetta teoksessa *Kuviteltu kuolema puhua suomen kielen kahdesta kirjakiielestä*. Eräs (sekä kirjoitetun että puhutun yleiskielen) rekisterien morfologioiden välinen ero on verbien taivutus indikatiivin presensissä:

(1) *Virallinen yleiskieli*

minä ostan
sinä ostat
hän ostaa
me ostamme
te ostate
he ostavat

(2) *Epävirallinen yleiskieli*

mä ostan
sä ostat
se ostaa
me ostetaan
te ostate
ne ostaa

Puhutun ja kirjoitetun yleiskielen rekisterien välisiä eroja ei toistaiseksi ole paljoakaan tutkittu,² mutta ilmeisesti ne ovat jo melkoisia kieliopin useimmilla lohkoilla.

Mitä enemmän koulusivistystä ja harjaantumista ihminen on saanut, sitä paremmin hän hallitsee virallisen normin — ja päinvastoin. Tämä luo vaikean sosiaalisen ongelman kielen normittamiselle ja opetuksen suunnittelulle.

Jos yritämme pitää kiinni perinteisestä kirjakiielestä ja sen mukaisesta yleispuhenormista, tuntuu luultavalta, että näiden ja vapaan puhekielen välinen kUILU tulee yhä kasvamaan. Vapaa puhekieli kehittyy nimittäin

² Tässä yhteydessä on mainittava etenkin Pauli Saukkosen syntaksiin ja tyylioppiin kohdistunut työ, vrt. esim. Saukkonen (1970, 1972a,b). Myöhemmin tässä kirjoituksessa otan puheeksi eräitä fonologiaan ja morfologiaan liittyviä seikkoja.

3. Suomalaiset ja skandinaavit

Pienen kielen puhumiseen liittyvät ongelmat ovat laajalti samat Suomessa kuin Skandinaviassakin, mutta suomalaisten tilannetta vaikeuttaa kuitenkin kaksi lisätekiötä. Historiallisista, sivistyksellisistä ja ehkä poliittisistäkin syistä monet suomalaiset edelleen kokevat samastumisen Skandinaviaan tärkeäksi. Tällöin suomalaisten on suurten kielten lisäksi opittava myös ruotsi. Toiseksi suomen kieli on rakenteellisesti eri tyyppiä kuin itäiset ja läntiset naapurikielimme. Tästä syystä suomalainen ei esim. englantia oppiessaan saa äidinkielestään yhtä paljon rakenteellista ja leksikaalista ilmaistavaraa kuin ruotsalainen, vaikkei toisaalta rakenne-erojen aiheuttamia oppimisvaikeuksia pidä liioitellakaan. Suomenruotsalaiset ovat tietenkin samassa asemassa, koska hyvä suomen kielen taito on heille aivan välttämätön.

Joka tapauksessa Suomen kouluissa opetetaan enemmän vieraita kieliä kuin esim. Ruotsissa, ja tämä seikka ehkä on myötävaikuttamassa siihen, että äidinkielen oppituntimäärä meillä on kansainvälisesti katsoen hyvin alhainen. Tätä opetusongelmaa ei tietenkään ole helppo ratkaista, koska *s e k ä* äidinkieli *e t t ä* vieraat kielet (mukaan lukien toiset kotimaiset) ovat tärkeitä.

4. Virallinen ja epävirallinen yleiskieli

Tulevaisuuden suomen kielellä on myös sisäisiä ongelmia selvitettävänä. Virallisen normituksen mukainen puhuttu yleiskieli on hyvin lähellä kirjakieltä. Sanotaankin usein, että "suomea äännetään niin kuin sitä kirjoitetaan" tai että "joku puhuu kirjakieltä". Tätä puhutun yleiskielen muotoa käytetään etenkin virallisissa viestintätilanteissa (radiossa, tv:ssä, esitelmissä, saarnoissa jne., vrt. myös Ikola 1972, s. 18). Mutta normaaleissa arkitilanteissa ja monasti muulloinkin käytetään epävirallista yleiskielen muotoa, joka rakenteellisesti poikkeaa huomattavastikin virallisesta normista. Niinpä sanotaan *mä oon menny, onks ne tullu* eikä *minä olen mennyt, ovatko he tulleet*. Hiukan yksinkertaistaen voidaan siis sanoa, että yleiskieltä on olemassa kaksi puhuttua muunnosta eli rekisteriä, joita käytetään eri tilanteissa (käytännössä tämä dikotomia ei tietenkään ole ehdottoman selvä). Tällä kahtiajaolla ei ensisijaisesti ole mitään tekemistä perinnäisten paikallismurteiden kanssa, jotka ovat vielä kolmas tekijä — vaikka paikallismurteet tietenkin suuremmassa tai pienemmässä määrin saattavat värittää vapaamuotoista yleiskieltä. Pikemminkin suomen yleiskieli elää

omia ratojaan ja olisi epärealistista uskoa, että kirjakielinen normi voisi voittaa puhekielessä vahvimmin vaikuttavat tendenssit vaikkapa tapauksissa *me mennään, ne menee*.³

Tämän kuulun kasvamisen myötä kirjakielen ja virallisen puhekielen hallinta käy yhä vaikeammaksi niille, jotka eivät ole saaneet kovin paljon koulusivistystä, mutta muillekin. He saattavat tällöin joutua vaikeuksiin virallisen viestinnän suhteen, jonka hallitseminen on vaivatonta (tai vaivatonta) vain koulutukselliselle eliitille. Olen jo kuullut uscan ihmisen sanovan, että he karttavat julkista esiintymistä, koska eivät ole varmoja normitteisen yleiskielen käytöstä. Voiko tämä asiain tila olla myötävaikuttamassa suomalaisten väitettyyn harvapuheisuuteen?

Edelleen tämä johtaisi siihen, että kouluopetuksessa omistettaisiin yhä enemmän aikaa tavallaan tarpeettomille rekisterieroille.

Yllä mainitun tapainen kehitys ei tietenkään pidä yhtä koulutussuunnittelussa omaksuttujen demokraattisten periaatteiden kanssa. Totesin jo, että tämän kuulun kasvamista tuskin voi estää odottamalla, että kirjakieli ulottaisi vaikutuksensa puheeseen. Jäljelle jäävä mahdollisuus on silloin se, että kirjakieli ja siihen perustuva yleispuhenormi lähentyvät arkitilanteiden normaalipuhetta, ts. löyhdytämme tähänastista verrattain tiukkaa normistoa.⁴ Mutta mennäänkö me eli menemmekö tähän?

Vakiintuneen normin muuttaminen tai sen muuttumisen salliminen ei nimittäin ole aivan yksioikoinen ratkaisu. Siirtymävaiheessa esiintyy häiritsevää ailahtelua ja ajan mittaan aiempaa normia noudattava kirjallisuus käy vanhahtavaksi. Kaiken kaikkiaan tämä siis on mutkikas sosiaalinen ja kielellinen ongelmisto, johon ennemmin tai myöhemmin on pakko ottaa selvä kantä. Jos pidämme kiinni ajatuksesta, että perinteinen normi on ylin ja että nykyinen vapaa puhe- ja kirjakieli vain ovat sen tavallaan degeneroituneita muunnoksia,⁵ se vaara on hyvin lähellä, että deskriptiivinen kielioppi, kielenhuolto ja kouluopetus ajan mittaan jäävät paitsioon kielen todellisen käytön suhteen. Tuntuisi siis siltä, että meidän on avoimesti tunnustettava toisaalta puhutun ja kirjoitetun yleiskielen *moninormisuus*, toisaalta näiden normien *samanarvoisuus*. Rekistereiden välisiin eroihin ei tulisi suhtautua kovin jyrkällä "oikein/väärin" -dikotomialla sillä

³ Toisaalta kirjakielen vaikutusta puheeseen ei tietenkään voi kokonaan kieltää. Onhan se ollut tärkeä perinteisen yleispuhenormin muodostumisessa. Vertauksen vuoksi voidaan mainita, että ruotsinruotsissa (vaikkei suomenruotsissa) kirjakieli on uudestaan synnyttänyt I konjugaation imperfektin ja supiin päätteet puheeseen, vrt. *kastade* ja *kastat*.

⁴ Kuten on tehty esim. tapauksessa *tuli tehtyä pro tuli tehdyksi*.

⁵ Sisällytän tähän sen käsityksen, että vapaan rekisterin muodot virallisessa rekisterissä käytettyinä ovat virheellisiä.

tavoin, että rekistereiden ehdottomasti pitäisi olla täydennysjakautumassa käyttötilanteidensa suhteen (jolloin toista käytettäisiin vain "virallisissa", toista "epävirallisissa" viestintätilanteissa). Niinpä esimerkiksi lyhyet pronomini muodot (tyyppiä *mä, mulla, sä, sulla*) ja verbien kongruenssittomat muodot (*ne tulee, me tullaan*) ovat jo sen verran yleisiä, että ne mielestäni pitäisi hyväksyä virallisestikin ainakin yleispuhekieleen, ja vaikkei niitä vielä hyväksyttäisi viralliseen kirjakieleen, niin niiden käyttöä ei toisaalta pitäisi katsoa "virheelliseksi".

Näiden ongelmien ratkaisu on tarpeen ennen kaikkea sosiaalisen samanarvoisuuden sekä kouluopetuksen realistisen suunnittelun ja toteuttamisen näkökulmista, ja ratkaisu (mikä se sitten käytännössä lieneekään) tulee heijastumaan kauas suomen kielen tulevaisuuteen. Olisi toivottavaa, että fennistinen tutkimus suuntautuisi entistä enemmän kohti tällaisia sosiolingvistisiä kysymyksenasetteluja, silmällä pitäen myös käytännön kouluopetuksen moninaisia ongelmia.

5. Kielen rakenteen muuttumisesta

Suomen kielen tulevaisuuteen kuuluu olennaisena kysymys kielen rakenteen muuttumisesta. Kielihistoriallinen tutkimus suuntaa mielenkiintonsa menneisyyteen selvittäen jo tapahtunutta kehitystä. Sen sijaan ei taida olla olemassa mitään "kielifuturologiaa", jossa yritettäisiin ennustaa, minkälaiseksi kielen rakenne tulevaisuudessa tulee muuttumaan. Tämä onkin tavallaan luonnollista, koska ihmiskäyttäytymistä tutkivissa henkittieteissä ennustaminen eli prediktio on paljon vaikeampaa kuin tosi säännönmukaisuuksia tutkivissa luonnontieteissä. Olkoon tämä kielitieteen haara kuitenkin nyt perustettu: seuraavassa yritän esittää pari arvailua tulevaisuuden suomen kielen rakenteesta. Tällöin on syytä lähteä epävirallisen rekisterin tarkastelusta. Tämän kielimuodon toistaiseksi kirjoittamattomassa kieliopissa kasvavat tulevaisuuden suomen kielen juuret. Valitsen joitakin esimerkkejä fonologiasta, morfologiasta ja syntaksista.

Epävirallisen rekisterin luonteenomaisimpia foneettisia piirteitä on tiettyin ehdoin (jo kauan sitten) tapahtunut loppuheitto. Loppuvokaali on heittänyt mm. elatiivissa, ablatiivissa, translatiivissa ja kysymyspartikkelissa, jolloin on syntynyt muotoja tyyppiä *talost, talolt, taloks, tulenks* (vrt. myös Simo Hämäläinen 1970, s. 11–13). Epävirallisen rekisterin fonotaksi eroaa täten virallisen rekisterin fonotaksista mm. siinä suhteessa, että edellisessä sallitaan kahden ja kolmenkin jäsenen muodostamia sananloppuisia konsonanttityhtymiä. Virallisen rekisterin fonotaktinen sään-

nöstöhän sallii vain yksinkertaisia dentaaleja sananloppuisina konsonanteina. Tuntuu siltä, että epävirallisen rekisterin fonotaksi on voittamassa alaa: yhä useammat ihmiset käyttävät loppuheittomuotoja myös virallisissa viestintätilanteissa. Tämän ”virallistumisprosessin” myötä koko suomen kielen fonotaksi muuttuu.

Sananloppuisten konsonanttiyhtymien salliminen on ilmeisesti kytkeyksissä siihen tosiseikkaan, että sananalkuisessa fonotaksissa itse asiassa jo pitkään on esiintynyt konsonanttiyhtymiä. Tämä koskee paitsi sellaisia muuten mukautuneita lainasanoja kuin *krouvi*, *kruunu* myös monia omaperäisiä ekspressiivisiä ja deskriptiivisiä sanoja, vrt. *klani*, *klöntti*, *plörö*, *prututtaa*.⁶ Sananalkuisen ja -loppuisen fonotaksin yhtäläisyys on vanhastaan todettu esim. indoeurooppalaisissa kielissä, vrt. ruotsin osalta Sigurd (1965).

Fonologian suhteen on toiseksi syytä huomauttaa, että mm. loppuheiton, diftongin jälkikomponentin kadon (*punanen* pro *punainen*) ja progressiivisen vokaaliassimilaation (*karkee* pro *karkea*) vaikutuksesta fonologinen rakenne etäänny ortografiasta, sitä mukaa kuin tällaiset muodot valtaavat alaa virallistenkin tilanteiden puhekielessä mutta perinteisen ortografian normisto pysyy ennallaan. Pidetäänhän yleisesti suomen virallisen rekisterin ortografiaa maailman parhaimpiin kuuluvana, koska sen ja fonologian välinen suhde on harvoja poikkeuksia lukuun ottamatta kaksisuuntaisesti yksiyksinen (eli ”samaa foneemia vastaa aina sama grafeemi” ja ”samaa grafeemia vastaa aina sama foneemi”). Tämä ihanteellinen 1/1-suhde on kuitenkin muuttumassa vähemmän ihanteelliseksi epävirallisen rekisterin fonologisesti muuttuneiden muotojen levitessä, vrt. keskenään (3), joka edustaa virallista grafematiikkaa, ja (4), joka on sama lause epävirallisen rekisterin fonologisessa asussa:

- (3) Minä olen sanonut tämän sinulle pyöreästi viisi kertaa
 (4) /Mä oon sanonu tän sulle pyöreesti viis kertaa/

Vokaalisoinnun luonne on myös selvästi muuttumassa. Ollessaan täysin produktiivinen vokaalisointu on koskenut toisaalta morfeeminsisäisten, toisaalta suffiksiallomorfiin vokaaliaineksien yhdistämismahdollisuuksia. Näiden kahden vokaalisoinnun lajin erona on ollut mm. se, että neutraalivokaalit *i*, *e* itse asiassa ovat olleet neutraaleja vain morfeemiharmonian suhteen (vrt. *ikä*, *vika*). Suffiksiharmoniassa ne ovat sen sijaan käyttäytyneet muiden etuvokaalien tavoin (vrt. *Helsingi+ssä*, ei **Helsingi+ssa*).

⁶ Vrt. Fred Karlsson (1971, s. 33–34). Tällaisia ovat myös muodosteet tyyppiä *Ploiri* ”Vesa-Matti Loiri”.

Uudempien lainasanojen omaksumisen myötä morfeemiharmonia on saanut lukuisia poikkeuksia (*analyysi, monttööri, olympialaiset* jne.). Suffiksiharmonia sen sijaan on ollut kestävämpi, mikä ilmenee esim. siinä, että epävirallisessa rekisterissä viimeinen harmoniavokaali pyrkii määräämään suffiksiallomorfien valinnan: sanotaan siis *analyysi+ä* mieluummin kuin *analyysi+a*.

Mutta morfeemiharmonian ala on kaventumassa myös muissa yhteyksissä kuin lainasanoissa. Näyttää nimittäin siltä, että ensimmäisen tavun neutraalivokaalin jäljessä vain takavokaalit tulevat enää kysymykseen omaperäisissä uudissanoissa, eivät etuvokaalit. Niinpä slangissa sanotaan *eka, Hesa, vika* eikä **ekä, *Hesä, *vikä*, vaikka jälkimmäiset olisivat täysin kaventumattoman vokaalisoinnun tuloksia koska *ensimmäinen, Helsinki* ja *viimeinen* ovat etuvokaalisia. Vrt. myös seuraaviin suhteisiin:⁷

(5) a. rekisteri	b. rekkari	c. *rekkäri
penkki	penkkarit	*penkkärit
perse	peffa	*peffä
veesce (WC)	vessa	*vessä
neljä	nelkka	*nelkkä
viisi	viikka	*viikkä
nimipäivä	nimmari	*nimmäri

Morfeemiharmoniassa takavokaalit siis voittavat alaa etuvokaalien kustannuksella (5b)-tyyppisissä uudismuodosteissa, joissa harmoniavokaalia edeltävät pelkät neutraalivokaalit. Samantyyppisen seikan on todennut jo Erkki Itkonen (1948, s. 141 ja id. 1944, s. 364). Uusissa sukunimissä neutraalivokaalien jäljessä esiintyvät harmoniavokaaleista vain takavokaalit, eivät etuvokaalit, vrt. *Ehas, Eranko, Erkama, Leira, Lerkka, Vennamo, Vilamo*.

Näissä tapauksissa takavokaalit siis "työntävät pois" harmonioivat etuvokaalit. Tämä ilmiö on tulkittavissa niin, että perustava viisivokaalijärjestelmä /i e u o a/ pyrkii vakiintumaan myös neutraalivokaalien jälkeisiin asemiin, vrt. myös Wiik (1975, s. 38–41). Voidaanhan harmoniavokaalienkin pareittaiset neutralisaatiot /u–y, o–ö, a–ä/ sanafonotaksin puitteissa tulkita niin, että distinktiivinen vokaalijärjestelmä näissä asemissa on juuri /ieuoa/, eritoten jos viitataan foneettiseen tunnusmerkkisyyden teoriaan. Tällöin suomessa olisi distinktiivinen kahdeksan vokaalin järjestelmä vain sanan ensimmäisessä vokaaliasemassa; kaikissa muissa positioissa

⁷ Esimerkeistä osa on peräisin Anttilalta (1974).

(myös neutraalivokaalien jälkeisissä) produktiivinen vokaalisysteemi on viisijäseninen, eli /i e u o a/ tai arkkifonemisesti /i e U O A/.

Harmonioivien takavokaalien dominanssi on vanhastaan idullaan myös suffiksiharmoniassa. Ajattelen niitä johto-opillisia tapauksia, joissa koko johdos tulee takavokaaliseksi vaikka kanta onkin etuvokaalinen, vrt. *kehä* : *kehikko*, *peni* : *penikka* ja *pese-* : *pesu*. Osittain tällaiset tapaukset selittyvät historiallisesti, so. etenkin jälkitavujen /ö/:n myöhäsyntyisyydestä. Mutta nykykielessä odotuksenmukaisten etuvokaalien syrjäytyminen on mennyt vieläkin pitemmälle. Jotkin johtimet ovat takavokaalisia jopa harmonioivan etuvokaalin (nimenomaan /y/:n) sisältämän kannan jäljessä, esim. *kyynikko*, *pyknikko*. Takavokaalisuus on siis selvästi produktiivisempaa kuin etuvokaalisuus suffiksiallomorfeissa, vrt. myös Karlsson (1974, s. 124). — Ovatko yllä mainitsemani takavokaalien aluevaltauksset oireita vokaalisoinnun kadosta? Vrt. tässä suhteessa viroon!

Siirryn nyt käsittelemään eräitä morfologiassa ilmeneviä muuttumistendenssejä. Esimerkkinä päätteiden lohkosyntyisyydestä Lauri Hakulinen (1968, s. 78) esittää kausatiivijohtimen *-sta-*, *-stä-*, jonka *s*-aines alkujaan on lohjennut kannasta (siis *pyydys+tä+ä*, josta *kala+sta+a*). Tätä ilmiötä voisimme myös nimittää ”restrukturoitumiseksi”. Tällaisia restrukturoitumisia näyttää olevan idullaan myös nykysuomen taivutusopissa. Ajattelen etenkin *vene*-tyyppisten nominien yksikön partitiivia sekä supistumaverbien imperfektiä ja I/II infinitiiviä. Perinteisen morfologisen jäsennyksen mukaan kannan ja päätteen raja kulkee seuraavasti: *venet+tä*, *palas+i*, *palat+a*, *palat+en*. Kuitenkin monet ihmiset sijoittavat mielellään rajan toisin: *vene+ttä*, *pala+si*, *pala+ta*, *pala+ten*. Tällöin muodot on restrukturoitu ja kannan alkuperäinen loppukonsonantti onkin siirtynyt päätteeseen kuuluvaksi.

Syyinä tähän on ilmeisesti se, että näiden konsonanttien vaihtelusuhteet muiden konsonanttien kanssa ovat hämärtyneet koska niitä synnyttäneet äänteenmuutokset ovat käyneet epäproduktiivisiksi. Kannan loppukonsonantti *-t* muodossa *venet+tä* on alun perin vaihdellut historiallisen **-h*:n kanssa ja supistumaverbien imperfektin *s* on vaihdellut *-t* :n kanssa, mutta nämä vaihtelut eivät enää ole produktiivisia eivätkä läpinäkyviä. Tällöin restrukturoituminen on lähellä, koska se johtaa kannan suurempaan yhdenmuotoisuuteen (vrt. *vene* : *vene+ttä*). Jos yllä mainittu pitää paikkansa, suomeen on siis syntynyt mm. uusi partitiiviallomorfi *-tta*, *-ttä* ja uusi imperfektiallomorfi *si*. Selvä todiste jälkimmäisen olemassaolosta ovat ne

* Ks. lähemmin tästä Karlsson (1974).

murteet, joissa *-si* on siirtynyt muihinkin verbeihin (vrt. *hylly+s(i)* pro *hylly+i*). Eräät monikon II genetiivin muodot näyttävät myöskin olevan restrukturoidumassa. Muoto *merien* on tavallisesti analysoitu niin, että *-i-* on katsottu monikon tunnukseksi (siis *mer+i+en*). Kuitenkin monet ihmiset jäsentävät muodon muiden *i*-loppuisten monikon genetiivien mallin mukaan: *sankari+en* ja *meri+en*, vrt. Karlsson (1974, s. 66).

Tällaisia yksinkertaistavia restrukturoidumisia esiintyy, kun äänne-
muutokset ovat käyneet improduktiivisiksi jättäen jälkeensä monimutkaisia morfonemaattisia vaihteluja (kuten *t:n* ja *s:n* vaihtelun supistumaverbeissä). Voimme odottaa, että meilläkin ovat restrukturoidumiset ajan mittaan viedään loppuun kaikissa idiolekteissa.

Seuraavassa otan puheeksi suomen agglutinatiivisen luonteen muuttamisen. Jos agglutinatiivisella kielellä tarkoitamme sellaista kieltä, jossa suffiksit liimautuvat kannan jälkeen ilman kannassa ilmeneviä morfonemaattisia vaihteluja, suomi ei ole puhtaasti agglutinatiivinen kieli (vrt. Mikko Korhonen 1974, s. 244). Onhan suomessa runsaasti kannansisäistä morfonematiikkaa, vrt. *vesi : vede + n : vete + en : vettä : ves + i + ä*. Jos toisaalta käytämme agglutinatiivisuuden kriteerinä morfiin välisten rajojen olemassaoloa ja niiden tunnistettavuutta, suomi kuitenkin on verrattain selvästi agglutinoiva, vrt. *talo+i+ssa+ni+kin*. Kehitys tuntuu kuitenkin vievän siihen, että suomen tätenkin käsitetty agglutinatiivisuus hämärtyy. Monessa tapauksessa kahden morfin välinen raja on nimittäin puhujien tajunnassa hämärtynyt, jolloin morfit ovat sulautuneet yhteen molemmat merkitykset kantavaksi jakamattomaksi ns. portmanteau-morfiksi. Tällaisia tapauksia ovat esim. paikallissijat, jotka alun perin ovat olleet kaksimorfisia (siis adessiivi **-i+na*, inessiivi **-s+na* jne.). Nykypuhujien kielitajun mukaan sellaisia morfeja kuin *-lla* ja *-ssa* ei enää voi jakaa kahteen osaan. Sama pätee verbien persoonamuotojen lukuun ja persoonaan. Ne eivät enää ole toisistaan erotettavissa esim. monikon 3. persoonassa. Tällaisia tapauksia ovat edelleen komitatiivin päätte *-ine-*, jonka *i*-ainesta ei enää tajuta monikon tunnukseksi, imperatiivin I persoonassa *-kaamme* ja mahdollisesti sen 3. persoonatkin, joissa imperatiivin tunnus ei ole selvästi erotettavissa persoonapäätteestä, sekä vihdoin monikon II genetiivit *-ten*, *-en*, *-in*, jotka ovat jakamattomia monikon ja genetiivin suhteen.

Agglutinatiivisen morfologian vastakohtana pidetään usein sellaista morfologista järjestelmää, jossa morfinsisäiset segmentinvaihtelut yksinäänkin ovat funktionaalisia. Klassisia esimerkkejä ovat germaanisten kielten umlaut ja ablaut, vrt. ruotsin *man — män* 'mies — miehet' ja *sjunga*

— *sjöng* 'laulaa — lauloi'. Tällaista järjestelmää sanotaan fleksiiviseksi ja siinä on siis morfinsisäistä taivutusta. On mielenkiintoista todeta, että fusionaalinenkin taivutusmalli ilmeisesti on saamassa jalansijaa suomessa: tätä voidaan pitää agglutinatiivisuuden hämärtyvän ääripisteenä. Loppuheiton myötä esim. imperfektin *-i* katoaa. Tällöin aiemmin redundantit kannansisäiset segmentinvaihtelut (kuten *-a- : -o-*) jäävät yksin kantamaan imperfektin merkitystä, vrt. *laula- : laulo*. Muoto *laulo* 'lauloi' on periaatteessa täysin samantyyppinen kuin ruotsin *sjöng*. Molemmissa imperfektin merkityksen ilmaisee vain kannansisäinen segmentinvaihtelu. Sama kehitys on todennettavissa nominien monikon obliikvisijoissa, joissa *i*-tunnus saattaa kadota sisäheiton vaikutuksesta. Tällöin syntyy fusionaalisia monikkumuotoja tyyppiä *sano+ssa* 'sanoissa'.⁹ Havaitsemme siis, miten näennäisesti vähäpätöiset vokaalien heittymiset saavat aikaan kauaskantoisia heijastumia suomen morfologiseen järjestelmään.

Suomea on syystä pidetty verrattain synteettisenä kielenä, mikä lähinnä tarkoittaa sitä, että kieliopilliset morfeemit ovat alisteisia leksikaalisille morfeemeille liimautuen suffikseina kannan jälkeen. Analyttisissä kielissä taas kieliopilliset morfeemit ovat itsenäisempiä, vrt. tässä suhteessa toisiinsa suomen suhteellisen synteettistä ilmausta *talo+i+ssa+ni* ja ruotsin analyttistä *i mina hus*.

Selvä morfologinen ero suomen epävirallisen ja virallisen rekisterin välillä on se, että edellisessä tietyissä tapauksissa kartetaan synteettismorfologisia rakenteita. Niiden sijasta käytetään analyttisiä rakenteita:

(6) <i>komitatiivi:</i>	vaimoineen	⇒	vaimonsa kanssa
<i>abessiivi:</i>	vaimotta	⇒	ilman vaimoa
<i>potentiaali:</i>	tullee	⇒	taitaa tulla, tulee kai
<i>possessiivi-</i>			
<i>suffiksit:</i>	autoni	⇒	mun auto
<i>kysymykset:</i>	menemmekö	⇒	mennäänks me
<i>artikkelit:</i>	tyttö	⇒	yks tyttö, se tyttö

Komitatiivia, abessiivia ja potentiaalia ei juuri käytetä epävirallisessa rekisterissä, vrt. Saukkonen (1970), ja arvailunomaisesti tuntuu siltä, että niiden käyttö virallisessakin rekisterissä on käynyt entistä harvinaisemmaksi. Ilmeinen muutos on tapahtumassa possessiivisuffiksijärjestelmässä. Epävirallisessa rekisterissä omistusliitteet korvataan pelkillä persoonapronominien genetiiveillä. On luonnollista, että possessiivisuffiksit redundant-

⁹ Kehitys on ilmeisesti ollut nopeampaa imperfektissä kuin monikossa. Hämäläinen (1970) esittää, ettei monikollinen *sanossa*-tyyppi esiintyisi, kun taas Terho Itkonen (1972, s. 379) mainitsee sen esiintyvän.

tisuutensa vuoksi pyrkivät jäämään pois. Jaa/ei -kysymyksissä subjektin analyyttinen ilmipano erillisenä sanana ja persoonapäätteen redusoituminen on verrattain yleistä; tämä piirre ei kuitenkaan liene aivan viime aikojen tuotosta. Edelleen tuntuu siltä, kuin vanhasta kirjasuomesta tuttu ruotsin ja englannin kaltainen artikkelijärjestelmä olisi saamassa yhä vankempaa jalansijaa epävirallisessa rekisterissä. Normaalipuheessa sanoja *yks* ja *se* käytetään hyvin usein artikkelinomaisesti, edellistä notiivisen indefiniittisyyden ja jälkimmäistä notiivisen definiittisyyden merkinä.¹⁰

On usein kiinnitetty huomiota siihen seikkaan, että puhekieli syntaksiltaan ja tyylillisiltä piirteiltään on löyhempää, laiveampaa, "analyyttisempää" kuin verrattain tiivis ja "synteettinen" kirjakieli, vrt. esim. Terho Itkonen (1970, s. 13). Yllä tehdyt verrattain ylimalkaiset havainnot viittaavat siihen suuntaan, että morfologinenkin rakenne kehittyi kohti suurempaa analyyttisyyttä. Osittain tämä kehitys on vanhaa perua (esim. komitatiivin, abessiivin ja potentiaalın harvinaisuus puheessa, vanhan kirjasuomen artikkelit).

Otan vihdoin pari esimerkkiä epävirallisen rekisterin syntaksin muuttumisen suuntautumisesta. Hyvinkin selvä tendenssi on suomelle ominaisten kongruenssisysteemien järkkyminen. Verbien persoonakongruenssi horjuu sikäli, että yksikön 3. persoona *jo* on levinnyt monikon 3. persoonaan (*ne menee*) ja monikon 1. persoonaan (*me mennään*).¹¹ Suomen kaltaisessa kuuden persoonan ja kahden luvun persoonasysteemissä yksikön 3. persoona on semanttisesti tunnusmerkittävin, mikä selittää sen ekspansiovoiman. Myös nominien possessiivikongruenssi järkkyy. Normaalisti sanotaan *mun auto*, *sun auto* eikä *mun autoni*, *sun autosi* (puhumattakaan muodoista *autoni*, *autosi*). On luonnollista, että redundantit elementit helposti karsiutuvat. Sen sijaan kaasus- ja numeruskongruenssi näyttävät voimakkaalta eikä normaaleissa attribuuttitapauksissa esiinny sellaisia redusoitumistendenssejä kuin **mun pieni talos pro mun pienes talos* 'minun pienessä talossani', tai **kaikki tapauksis pro kaikis tapauksis* 'kaikissa tapauksissa'. Mutta järjestyslukusanoissa kaasuskongruenssikin on (myös kirjakielessä) valinnaisesti väistynyt, vrt. *kolmekymmentän neljännessä* ja *kolmannessa kymmenennessä neljännessä*.

¹⁰ Ohimennen kannattaa vertauksen vuoksi panna merkille, että *-t* muodoissa *puolet* ja *lopun* selvästi toimii notiivisen definiittisyyden merkinä, eräänlaisena määrällisenä jälki-artikkelina, vrt. *puolet* 'hälften' ja *lopun* 'resten' muotoihin *puoli* 'halv' ja *loppu* 'slut, rest'. Ks. lähemmin Hakulinen ja Karlsson (1975).

¹¹ Mahdollisesti passiivin persoonaa ei pitäisi katsoa yksikön kolmanneksi vaan pikemminkin eräänlaiseksi "neljänneksi yleispuheenaksi".

Edelleen eräänlainen "muodollinen subjekti" tuntuu tekevän tuloaan epäviralliseen rekisteriin, vrt. lauseisiin tyyppiä *Kyllä sitä kuulee kaikenlaista ja Täällä sitä sitten istuu*.¹²

Kokoan nyt lyhyesti esittelemäni rakenteellisen muuttumisen tendenssit seuraavaan luetteloon:

(7) FONOLOGIA

- fonotaksin muuttuminen mm. loppuheiton myötä
- takavokaalien ekspansio vokaalisoinnussa
- fonologian ja ortografian yksityksisen suhteen järkkäminen

MORFOLOGIA

- läpinäkymättömien pintamuotojen restrukturoituminen ja uusien allomorfien syntyminen mm. *vene*-morfeemien yksikön partitiivissa ja supistumaverbien imperfektissä
- agglutinaation hämärtyminen (paikallissijat, verbien persoonapäätteet, monikon II genetiivi, komitatiivi, imperatiivi)
- sisäisen (flekssiivisen) taivutusmallin syntyminen (*laulo* 'lauloi', *sano+ssa* 'sanoissa')
- artikkelijärjestelmän vakiintuminen (*yks, se*)
- analyyttisyyden lisääntyminen (komitatiivi, abessiivi, potentiaali, possessiivisuffiksit väistyvät; artikkelit ja kysymykset)

SYNTAKSI

- kongruenssisysteemien järkkäminen
- "muodollisen subjektin" syntyminen

Vaikka jokainen yllä mainituista kohdista tietenkin kaipaa perusteellista tutkimusta, ei liene epäilystä siitä, että tulevaisuuden suomen kieli tulee rakenteellisesti huomattavastikin poikkeamaan nykyisen virallisen rekisterin normista. Tuntuu suorastaan siltä, että eräät suomen rakenteen keskeispiirteet ovat muuttumassa. Eräissä suhteissa suomi näyttää kurovan umpeen sitä kuilua, joka äänteellisesti on loitontanut viron kielen suomes-
ta (esim. loppuheitto ja vokaalisoinnun improduktiivistuminen). Toisaalta taas suomi myös tuntuu tylogisesti lähenevän indoeurooppalaisia kieliä (agglutinaation hämärtyminen, sisäisen taivutuksen syntyminen, artikkelijärjestelmän ja muodollisen subjektin syntyminen, kongruenssisysteemien horjuminen). Onko vieras vaikutus (lähinnä englannista ja ruotsista tullut)

¹² Tämä havainto on Auli Hakulisen. Vrt. Hakulinen (1975).

myötävaikuttanut tähän? Tällaisten kysymysten edessä on tietenkin uskaliasta spekuloida perusteellisten selvitysten puuttuessa, mutta joka tapauksessa tuntuu ilmeiseltä, että suomen kielen tutkimuksen on entistä voimakkaammin kohdistettava voimavaransa tämän uuden kielimuodon, epävirallisen rekisterin tutkimukseen.

6. Äidinkielen tärkeys

Edellä sanottu viittaa siihen suuntaan, että suomen kielen käyttö tulevaisuudessa hupenee tietynlaisissa viestintätilanteissa ja että vieraat kielet saattavat enenevästi vaikuttaa ei vain suomen sanaston koostumukseen vaan myös kielen rakenteelliseen muuttumiseen. Nämä ovat eri kielten historiasta tuttuja ilmiöitä. Mutta tuleeko suomen kieli kokonaan sortumaan maailmankielten jalkoihin?

Mitään syytä tällaiseen ajattelupessimismiin ei liene. Äidinkielen tärkeys on ilmaistu jo Ihmisoikeuksien julistuksessa. Lisäksi lingvistinen, psykologinen ja sosiologinen tutkimus on selvästi paljastanut, miten ensiarvoisen tärkeä äidinkielen häiriötön omaksuminen on ihmisen käsitteelliselle ja henkiselle kehitykselle. Tästä löytyy läheltä myös tavallaan surullista näyttöä. Ajattelen ruotsinsuomalaisten lapsilla usein esiintyvää ns. puolikielisyyttä. Ruotsinkielinen koulunkäynti yhdistyneenä välistä esiintyvään sosiaaliseen alemmuudentunteeseen estää suomen kielen normaalin omaksumisen, mutta toisaalta ruotsikaan ei kohoa äidinkielen veroiseen asemaan.

Äidinkielen tärkeyden oivaltaminen jo puhtaasti lingvistososiologiselta kannalta riittää takaamaan sen, että siitä aina tullaan pitämään kiinni meillä yhtä hyvin kuin muualla. Lisäksi on syytä muistaa, että äidinkieli on tärkeä subjektiivinen tekijä monen ihmisen arvomaailmassa, ja kriisitilanteissa se voi olla tärkeimpiä ryhmäsamastumisen välineitä. Konkreettisen pienoiskuvituksen saamme suomenruotsista, jolle tulevaisuuden ongelmat tietenkin ovat paljon polttavammalla kuin suomen kielelle. Ruotsinkielisellä Pohjanmaalla syntynyt ns. "hurrilaisuuden liike" (nimitys on alkuunpanijoiden käyttöön ottama!) on selvä osoitus äidinkielen kokoavasta voimasta ja sen tärkeäksi kokemisesta.

LÄHTEET

- Anttila, Raimo (1974) "Affective vocabulary in Finnish: an (other) invitation". Moniste. Helsingin yliopisto, Yleisen kielitieteen laitos. (Ilmestyy UAJb:ssä 1975).
- Hakulinen, Auli (1975) "Is there a formal subject in spoken Finnish?". *Papers from the Second Scandinavian Conference of Linguistics*, toim. Even Hovdhaugen, Universitet i Oslo, Lingvistisk Institutt.

- Hakulinen, Auli — Karlsson, Fred (1975) "Suomen akkusatiivi: funktionaalinen näkökulma". Moniste, Åbo Akademi, Tekstilingvistiikan tutkimusryhmä. (Ilmestyyne Virittäjässä 1975).
- Hakulinen, Lauri (1968) *Suomen kielen rakenne ja kehitys*.³ Otava: Helsinki.
- Hämäläinen, Simo (1970) "Äänteelliset puhekielisyydet radiossa". *Kielikello* 3, s. 10–13.
- Ikola, Osmo (1972) "Kirjakieli ja puhekieli, yleiskieli ja murre". *Sananjalka* 14, s. 16–26.
- Itkonen, Erkki (1944) "Vähäisiä sanahuomioita". *Vir.* 4, s. 355–365.
- Itkonen, Erkki (1948) "Vokaalikombinaatiot ja vartalotyypit". *Vir.* 1, s. 124–144.
- Itkonen, Terho (1970) "Kirjakielen viisaudenhampaista". *Kielikello* 3, s. 13–15.
- Itkonen, Terho (1972) "Kielenhuoltomme tehtävistä". *Vir.* 4, s. 371–387.
- Karlsson, Fred (1971) Finskans rotmorformstruktur: en generativ beskrivning. *Turun yliopiston fonetiikan laitoksen julkaisu* 10. Turku.
- Karlsson, Fred (1974) Centrala problem i finskans böjningsmorfologi, morfofonematik och fonologi. *Suomi* 117:2. SKS: Helsinki.
- Korhonen, Mikko (1974) "Oliko suomalais-ugrilainen kantakieli agglutinoiva?". *Vir.* 3, s. 243–257.
- Pauononen, Heikki (1974) Monikon genetiivin muodostus suomen kielessä. I. *SKST* 317. SKS: Helsinki.
- Quirk, Randolph et al. (1972) *A Grammar of Contemporary English*. Longmans: London.
- Saukkonen, Pauli (1970) "Puhekielen luonteesta". *Kielikello* 3, s. 3–9.
- Saukkonen, Pauli (1972a) "Kokeellisia havintoja puhekielen ja kirjakielen tyylieroista". Ks. Vierikko (1972, s. 13–32).
- Saukkonen, Pauli (1972b) "Puhekielen lauseopillisista tunnusmerkeistä". Ks. Vierikko (1972, s. 49–52).
- Sigurd, Bengt (1965) *Phonotactic Structures in Swedish*. Skriptor: Stockholm.
- Vierikko, Esko (1972, toim.) *Puhekieli ja ilmaisu*. WSOY: Porvoo–Helsinki.
- Wiik, Kalevi (1975) Vokaalisoinnun ongelmia. *Turun yliopiston fonetiikan laitoksen julkaisu* 14. Turku.

FRED KARLSSON: *The future of the Finnish Language*

The main part of the paper is devoted to an examination of those aspects of Finnish grammar where structural changes are at present going on or can be envisaged in the future. The domain of vowel harmony seems to be shrinking: in some instances the harmonizing front vowels /y ö ä/ are "forced out" by the corresponding back vowels /u o a/. In particular, this phenomenon can be observed in root harmony. New roots with first-syllable neutral vowels normally do not contain later-syllable front harmonizing vowels, cf. proper names such as *Erkama*, *Vennamo* and slang words such as *Hesa* (from *Helsinki*), *eka* (from *ensimmäinen*). Due to phonetic changes in colloquial Finnish, the almost ideal relationship between phonological structure and orthography is developing in a less favourable direction. The orthography corresponding to standard spoken Finnish is nearly phonemic but phonetic changes such as the loss of some final vowels has obscured this phonemicity. With regard to morphology, it is suggested that the partitive case morpheme and the verbal past tense morpheme have acquired new allomorphs (e.g. *-ttä* in *vene+ttä* and *-si* in *herä+si*) because of restructurings due to morphophonemic opaqueness. Morphophonemic opaqueness, which normally arises as sound change interferes with morphological paradigms, is reinterpreted if greater allomorphic invariance can be attained in the root

(cf. *vene* – *vene+ttä* and *herää+n* – *herä+ttä*). Furthermore, it is pointed out that there are several instances where the fairly strict agglutinative character of Finnish is changing: many of these have been noted previously (such as the local cases and the "second genitive plural"). But it has not been noted that even a fusional type of inflection seems to be arising in Finnish due to phonetic vowel losses, cf. colloquial past tense forms and plurals such as *laulo* 'sang' and *sano+ssa* 'in the words' as compared to *laula-* 'sing' and *sana* 'word'. In addition, one can observe that there are several instances where Finnish prefers analytic constructions to synthetic ones, e.g. the comitative *vaimon kanssa* as compared to *vaimoineen*. In terms of syntax, the main tendency to be observed is the obvious weakening of several concord subsystems (in particular, the widespread loss of possessive clitics). Furthermore, the paper contains a short discussion of how Finnish is likely to be influenced by Swedish and English.

Fred Karlsson - The future of the Finnish language

The main part of the paper is devoted to the examination of some aspects of Finnish grammar which are in various ways in contact with the Swedish language. In the course of this examination it is pointed out that there are several instances where the fairly strict agglutinative character of Finnish is changing: many of these have been noted previously (such as the local cases and the "second genitive plural"). But it has not been noted that even a fusional type of inflection seems to be arising in Finnish due to phonetic vowel losses, cf. colloquial past tense forms and plurals such as *laulo* 'sang' and *sano+ssa* 'in the words' as compared to *laula-* 'sing' and *sana* 'word'. In addition, one can observe that there are several instances where Finnish prefers analytic constructions to synthetic ones, e.g. the comitative *vaimon kanssa* as compared to *vaimoineen*. In terms of syntax, the main tendency to be observed is the obvious weakening of several concord subsystems (in particular, the widespread loss of possessive clitics). Furthermore, the paper contains a short discussion of how Finnish is likely to be influenced by Swedish and English.